

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36017430	IES Ricardo Mella	Vigo	2022/2023

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Xeografía e historia	1º ESO	3	105

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	6
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	7
4.1. Concrecións metodolóxicas	21
4.2. Materiais e recursos didácticos	21
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	22
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	23
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	25
6. Medidas de atención á diversidade	25
7.1. Concreción dos elementos transversais	26
7.2. Actividades complementarias	28
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	29
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	30
9. Outros apartados	30

1. Introducción

A xeografía e a historia, pola súa facultade de explicar o porqué do mundo que nos rodea, ocupan e deben ocupar un lugar predominante nos plans de ensinanza. A xeografía, pola súa parte, ocúpase do estudo do espazo, as paisaxes e as actividades que se desenvolven sobre o territorio, analizando a relación entre natureza e sociedade e as súas consecuencias. A historia estudia as sociedades ó longo do tempo, e ten como obxectivo o coñecemento e comprensión do pasado. Combinadas, axúdannos a comprender e interpretar mellor o mundo no que vivimos. Pese a isto, parte do alumnado tende a ver a materia coma unha tediosa sucesión de datas e información a memorizar. Non é habitual, pero tampouco estraño, atoparse ca pregunta "¿Para que me vai servir estudar iso?" formulada por algún alumno ou alumna desinteresados. Polo tanto, é importante que consigamos motivar ó alumnado e transmitirlle a importancia da nosa materia para a súa formación como persoas con criterio, tanto para a comprensión do seu contexto actual como da complexidade dos acontecementos e procesos pasados e presentes.

É por iso que en lugar de acumular datas e nomes, propómonos acadar a comprensión da lóxica dos fenómenos naturais, sociais e históricos, paso fundamental para a formación de persoas competentes capaces de contribuir a mellorar a sociedade. Para lograr isto, programar é fundamental. Debemos planificar a ensinanza e decidir como imos a traballar para lograr os obxectivos propostos, tomando decisións concretas para non desviarnos ou caer en contradicións ou dúbidas durante o proceso. Coa presente programación deixaremos plasmado para nós e para os demais o modo mediante o cal levaremos a cabo a nosa función docente.

O primeiro curso da ESO iníciase coa introdución do alumnado nas metodoloxías da Xeografía e función docente. O primeiro curso da ESO, iníciase coa introdución do alumnado nas metodoloxías da Xeografía e a Historia. Analízanse o clima, o cambio climático e a biodiversidade desde unha perspectiva integradora e holística, ligando a súa visión académica co enfoque ecolóxico e ambiental que desembocou na persecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible e ao desenvolvemento da conciencia ambiental. O período histórico analizado neste curso abarca desde a orixe do ser humano ao fin da Antigüidade Tardía.

O estudo de tan amplo e complexo espazo de tempo supón un inmenso reto docente, non só pola cantidade de contidos e destrezas referidos senón tamén pola conexión dos temas abordados coa realidade actual do alumnado. Por tanto contidos, habilidades e actividades a desenvolver, deberemos conectalos, mediante as estratexias docentes de ensino, co presente do alumnado en especial no que concierne ao compromiso cívico, a igualdade e a perspectiva de xénero.

Á vez, achegarémonos a defensa e a conservación do patrimonio histórico e cultural, tan rico nesta longa etapa tanto en España, como en Galicia en particular. Por iso será fundamental abordar os contidos relacionados coa arte e o Patrimonio con especial énfase.

O estudo da xeografía e da historia supón a posta en marcha de toda unha serie de estratexias cognitivas, de pensamento e aprendizaxe para la realización de distintas tarefas, polo que leva implícito o desenvolvemento de cada unha das competencias.

A competencia dixital concrétese á hora de ensinar ó alumno a acceder, seleccionar e utilizar fontes de diversa natureza (cartográficas, textuais, iconográficas) a través das novas tecnoloxías. Ademais, levaranse a cabo con frecuencia actividades que impliquen o uso dos dispositivos dixitais para a súa resolución. Da mesma maneira, é necesario que os alumnos desenvolvan habilidades de produción de contidos dixitais propios, o cal será traballado con presentacións, vídeos e outros elementos audiovisuais.

A materia contribúe directamente á Competencia en comunicación lingüística a través da comprensión lectora e a expresión, tanto oral como escrita. O uso de textos, debates, exposicións e outros métodos usados na materia esixen unha escoita ou lectura activa e atenta e unha produción correcta, estruturada e coherente en distintos formatos (descriptivos, narrativos, argumentativos). Priorízase polo tanto a lectura comprensiva da información e a expresión coherente e axeitada de ideas en situacións diversas.

Competencias sociais e cívicas (CSC) En canto á competencia cidadá, a materia ten por obxecto a comprensión tanto das realidades sociais históricas como das contemporáneas derivadas de estas. Ademais pon en contacto aos alumnos con conceptos básicos como democracia, xustiza, cidadanía ou dereitos. Trataremos de fomentar valores democráticos e cívicos a través do debate ou traballos colaborativos, onde o alumno pode expresar opinións, tomar decisións e resolver conflitos á vez que interactúa de forma respetuosa co resto dos seus compañeiros. Porase especial énfase no coñecemento e a comprensión da sociedade actual, plural e globalizada e na adquisición de actitudes democráticas como o respecto, a tolerancia e a empatía.

Conciencia e expresión culturais implica coñecer, comprender, apreciar e valorar con espírito crítico diferentes manifestacións culturais e artísticas. A relación directa de esta competencia cos contidos da materia é clara. Estes

permiten ao alumnado coñecer, comprender, apreciar e valorar distintas culturas, así como a relación entre estas culturas, a súa historia e as súas manifestacións artísticas e simbólicas. Favorécese a adquisición dunha sensibilización cara a arte e o patrimonio artístico e cultural, dende o máis universal ó inmediato, de maneira que comprenda e respecte a diversidade do mesmo e a importancia da súa conservación como legado dunha identidade que se debe preservar. Da mesma maneira, fomentárase a adquisición de destrezas para a expresión empregando códigos artísticos.

A competencia matemática e competencia en ciencia, tecnoloxía e enxeñaría traballase na materia empregando escalas gráficas e numéricas, estatísticas, magnitudes, porcentaxes e proporcións, representacións gráficas e operacións matemáticas que axudan ó alumno a apreciar a aplicación dos seus coñecementos matemáticos na vida cotiá. Ademais, danse a coñecer as técnicas científicas e avances tecnolóxicos usados para o estudo e análise da xeografía e a historia (ademais dos usados historicamente polas sociedades humanas).

A competencia persoal, social e de aprender a aprender é a habilidade para iniciar a aprendizaxe e persistir nel, para organizar a propia aprendizaxe e xestionar o tempo e a información eficazmente. O alumnado debe adquirir ferramentas para ser quen de controlar os seus propios procesos de aprendizaxe nun mundo dominado polas novas tecnoloxías e o acceso a cantidades inxentes de información. A materia de Xeografía e Historia pon ó alumnado en contacto con diferentes fontes de información, adestrándoo na súa busca, selección, organización e análise para lograr a súa comprensión. Fomentárase que o alumnado traballe técnicas de estudo coa creación de liñas do tempo, mapas mentais, resúmos e esquemas co obxectivo de que mellore a súa capacidade de aprendizaxe autónoma.

A competencia emprendedora está relacionada coa creatividade, a innovación e a asunción de riscos, así como a habilidade para planificar e xestionar proxectos co fin de alcanzar obxectivos. A elección de traballos suxeridos, o seu desenvolvemento, o estudo autónomo e a súa autorregulación, a resolución de problemas de xeito autónomo e creativo, a toma de decisións dentro dos traballos en grupo e individuais ou a toma da palabra durante a clase para formular dúbidas ou aportacións son accións que contribúen ó desenvolvemento desta competencia na materia.

Finalmente, a competencia plurilingüe implica utilizar distintas linguaxes de forma apropiada e eficaz. Na materia traballárase con textos en castelán e galego, polo que se contribuirá a mellorar a expresión oral e escrita do alumnado.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Buscar, seleccionar, tratar e organizar información sobre temas relevantes do presente e do pasado, usando criticamente fontes históricas e xeográficas, para adquirir coñecementos, elaborar e expresar contidos en varios formatos.	2-3		4	1-2		1		
OBX2 - Indagar, argumentar e elaborar produtos propios sobre problemas xeográficos, históricos e sociais que resulten relevantes na actualidade, desde o local ao global, para desenvolver un pensamento crítico, respectuoso coas diferenzas, que contribúa á construción da propia identidade e a enriquecer o acervo común.	1-2			2		1-3	3	3
OBX3 - Coñecer os principais desafíos aos que se enfrontaron distintas sociedades ao longo do tempo, identificando as causas e consecuencias dos cambios producidos e os problemas aos que se enfrontan na actualidade, mediante o desenvolvemento de proxectos de investigación e o uso de fontes fiables, para realizar propostas que contribúan ao desenvolvemento sustentable.			3-4-5		3	3-4	1	1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Identificar e analizar os elementos da paisaxe e a súa articulación en sistemas complexos naturais, rurais e urbanos, así como a súa evolución no tempo, interpretando as causas das transformacións e valorando o grao de equilibrio existente nos distintos ecosistemas, para promover a súa conservación, mellora e uso sustentable.					2	1-2-3-4	1	
OBX5 - Analizar de forma crítica formulacións históricas e xeográficas explicando a construción dos sistemas democráticos e os principios constitucionais que rexen a vida en comunidade, así como asumindo os deberes e dereitos propios do noso marco de convivencia, para promover a participación cidadá e a cohesión social.	5					1-2		1
OBX6 - Comprender os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a realidade multicultural na que vivimos, coñecendo e difundindo a historia e a cultura das minorías étnicas presentes no noso país, e valorando a achega dos movementos en defensa da igualdade e a inclusión, para reducir estereotipos, evitar calquera tipo de discriminación e violencia, e recoñecer a riqueza da diversidade.	5				3	1-2-3		1
OBX7 - Identificar os fundamentos que sosteñen as diversas identidades propias e as alleas, a través do coñecemento e posta en valor do patrimonio material e inmaterial que compartimos para conservalo e respectar os sentimentos de pertenza, así como para favorecer procesos que contribúan á cohesión e solidariedade territorial no tocante aos valores do europeísmo e da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.		3			1	1-2-3		1
OBX8 - Tomar conciencia do papel dos ciclos demográficos, o ciclo vital, as formas de vida e as relacións interxeracionais e de dependencia na sociedade actual e a súa evolución ao longo do tempo, analizándoas de forma crítica, para promover alternativas saudables, sustentables, enriquecedoras e respectuosas coa dignidade humana e o compromiso coa sociedade e a contorna.			5	4	2-5	1-2-3		
OBX9 - Coñecer e valorar a importancia da seguridade integral cidadá na cultura de convivencia nacional e internacional, recoñecendo a contribución do Estado, as súas institucións e outras entidades sociais á cidadanía global, á paz, á cooperación internacional e ao desenvolvemento sustentable, para promover a consecución dun mundo máis seguro, solidario, sustentable e xusto.	2					1-2-3-4	1	1

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	O planeta Terra e a súa representación	Nesta unidade realízase unha introducción á xeografía, abórdase o planeta Terra, a súa composición, o seu movemento no espazo, coordenadas, latitude e lonxitude, proxeccións e linguaxe cartográfica.	5	5	X		
2	O relevo	Esta unidade aborda a formación e destrución do relevo, a localización das unidades máis importantes, os tipos de relevo e a importancia do mesmo na vida das persoas.	10	9	X		
3	A hidrografía	Na unidade fálase das augas oceánicas e continentais, a conservación e preservación da mesma e o ciclo da auga.	5	8	X		
4	Tempo e clima	Trátase o tempo e o clima, elementos e factores que inflúen neste e a diversidade climática do planeta.	10	8	X		
5	Os medios naturais	Nesta unidade abordamos os medios naturais do planeta e os de Europa máis concretamente. Diversidade de espazos naturais.	5	8		X	
6	A problemática medioambiental	Trataremos os principais problemas ambientais actuais, as súas causas e as súas consecuencias.	10	10		X	
7	A prehistoria	Fálase das distintas etapas da prehistoria (paleolítico, neolítico, idade dos metais), da hominización, primeiros ritos relixiosos, primeira arte e abordaremos tamén a prehistoria galega e de España.	10	10		X	
8	As primeiras civilizacións urbanas: Mesopotamia e Exipto	Mesopotamia e Exipto. Sociedade, economía e política. Invención da escritura. Etapas de Mesopotamia e Exipto. Relixión e arte exipcias.	10	10		X	
9	A Antiga Grecia	Trataremos as distintas etapas de Grecia sobliñando a etapa da Grecia clásica. Faremos un percorrido pola política e sociedade gregas e as súas características principais.	10	10			X
10	A civilización romana	Orixe e etapas da historia de Roma. República e imperio: organización política e expansión colonial polo Mediterráneo. Cristianismo. Arte romana.	10	10			X
11	A antigüidade na Península Ibérica	Falaremos dos pobos prerromanos da península e da romanización da mesma.	10	9			X
12	O legado da Antigüidade	Pararémonos a observar o legado que nos deixou o mundo antigo, facendo especial fincapé en Grecia e Roma.	5	8			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	O planeta Terra e a súa representación	5

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Emprega a terminoloxía e conceptos na interpretación de fontes cartográficas	PE	60
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Describe e coprende a información básica dun mapa		
CA1.6 - Representar adecuadamente información xeográfica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Elabora distintos tipos de mapas e planos	TI	40
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Sitúa e le cordenadas xeográficas nun mapa do mundo		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Localización espacial: representación do espazo, orientación e escalas. Utilización de recursos dixitais e interpretación e elaboración de mapas, esquemas, imaxes e representacións gráficas. Tecnoloxías da información xeográfica (TIX). - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introducción aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico.

UD	Título da UD	Duración
2	O relevo	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Identifica as principais unidades de relevo mundial	PE	60
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Emprega a terminoloxía axeitada para describir o relevo	TI	40
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora un debuxo coas distintas formas do relevo		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico.

UD	Título da UD	Duración
3	A hidrografía	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Identifica os principais problemas medioambientais e humanos relacionados coa hidrografía	PE	60
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Coñece o ciclo da auga e a súa importancia para a vida no planeta.		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Emprega a terminoloxía xeográfica para a descripción dos elementos hidrográficos	TI	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora un esquema do ciclo da auga		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Coñece varias accións para a protección das augas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
4	Tempo e clima	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Coñece os climas principais do planeta	PE	60
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Ubicar os principais climas da Terra nun mapa mundo		
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Identifica o problema do cambio climático	TI	40

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora un climograma		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflectan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Coñece varias accións en defensa do clima		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Métodos básicos de investigación para a construción do coñecemento da Xeografía e a Historia. Metodoloxías do pensamento xeográfico e do pensamento histórico. - Conciencia ambiental. Respecto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
5	Os medios naturais	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Identifica os principais elementos dos distintos elementos naturais	PE	60
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Emprega a terminoloxía xeográfica para a descrición dos medos naturais	TI	40
CA1.7 - Interpretar a contorna desde unha perspectiva sistémica e integradora, a través do concepto de paisaxe, identificando os seus principais elementos e as interrelacións existentes.	Realiza un esquema que relaciona climas e zonas bioclimáticas		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información.

UD	Título da UD	Duración
6	A problemática medioambiental	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Identifica varios efectos do impacto humano sobre a súa contorna	PE	60
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflictan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Elabora documentos sobre os efectos dos problemas medioambientais a partir de diversas fontes		
CA3.1 - Identificar, valorar e mostrar interese polos principais problemas que lle afectan á sociedade, adoptando unha posición crítica e proactiva cara a eles.	Coñece os principais problemas mediomabientáis		
CA3.3 - Argumentar a necesidade de accións de defensa, protección, conservación e mellora da contorna natural, rural e urbano a través de propostas e iniciativas que reflictan compromisos e condutas en favor da sustentabilidade e da repartición xusta e solidaria dos recursos.	Propón medidas para frenar os problemas medioambientais		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Utiliza os termos xerográficos correctos para falar dos probemas medioambientais	TI	40
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Propón medidas para paliar os problemas medioambientais		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Elaborar xuízos argumentados, respectando as opinións dos demais e enriquecendo o acervo común no contexto do mundo actual, dos seus retos e conflitos, e desde unha perspectiva sistémica e global, a través da elaboración de xuízos propios, críticos e argumentados, e o respecto ás opinións dos demais.	Participa na clase de forma oral, tanto a diario como en debates, respectando as formas		
CA3.8 - Relacionar os cambios nos estilos de vida tradicional e contrastalos cos que son saudables e sustentables na contorna, a través de comportamentos respectuosos coa propia saúde, coa dos demais e cos outros seres vivos, tomando conciencia da importancia de promover o propio desenvolvemento persoal.	E quen de comparar o modo de vida de hai un século co actual		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Emerxencia climática: elementos e factores que condicionan o clima e o impacto das actividades humanas. Métodos de recollida de datos meteorolóxicos e interpretación de gráficos. Riscos e catástrofes climáticas no presente, no pasado e no futuro. Vulnerabilidade, prevención e resiliencia da poboación ante as catástrofes naturais e os efectos do cambio climático. - Biodiversidade. Dinámicas e ameazas dos ecosistemas planetarios. Formas e procesos de modificación da superficie terrestre. A influencia humana na alteración dos ecosistemas no pasado e na actualidade. Conservación e mellora da contorna local e global. Riqueza e valor patrimonial de España e Galicia. - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable. A visión dos dilemas do mundo actual, punto de partida para o pensamento crítico e o desenvolvemento de xuízos propios. - Conciencia ambiental. Respetto, protección e coidado dos seres vivos e do planeta.

UD	Título da UD	Duración
7	A prehistoria	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Realiza unha liña do tempo da prehistoria	PE	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Coñece o modo de vida na prehistoria		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Realiza unha árbore da evolución humana		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Utiliza o vocabulario específico da unidade	TI	40
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Coñece as principais ferramentas e obxectos arqueolóxicos que nos achegan á realidade da prehistoria		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Coñece a organización social na prehistoria		
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Recoñece e valora o legado da prehistoria		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Sociedade do coñecemento. Introdución aos obxectivos e estratexias das Ciencias Sociais e ao uso dos seus procedementos, termos e conceptos. Uso de plataformas dixitais. - As fontes históricas e arqueolóxicas como base para a construción do coñecemento histórico. Obxectos e artefactos como fonte para a historia e o legado material. O significado dos arquivos, bibliotecas e museos e do legado histórico e cultural como patrimonio colectivo. - Análise interdisciplinar da orixe do ser humano e do nacemento da sociedade. Grandes migracións humanas e o nacemento das primeiras culturas. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola

Contidos

- supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade.
- Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas.

UD	Título da UD	Duración
8	As primeiras civilizacións urbanas: Mesopotamia e Exipto	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora unha liña do tempo das primeiras civilizacións	PE	60
CA1.5 - Identificar os principais problemas, retos e desafíos aos que se enfrontou a humanidade ao longo da historia, os cambios producidos, as súas causas e consecuencias, así como os que, na actualidade, debemos formular e resolver arredor dos Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Recoñece a importancia dos avances na agricultura		
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Recoñece a importancia das primeiras fontes escritas		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Compara nunha táboa a sociedade exipcia coa mesopotámica	TI	40
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Utiliza vocabulario e conceptos da unidade correctamente		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Coñece a organización da sociedade mesopotámica e exipcia		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situálas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Distingue os principais trazos das civilizacións mesopotámica e exipcia.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Valora a importancia da conservación do patrimonio das primeiras civilizacións		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Análise interdisciplinar da orixe do ser humano e do nacemento da sociedade. Grandes migracións humanas e o nacemento das primeiras culturas. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
9	A Antiga Grecia	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora unha liña temporal da Antiga Grecia	PE	60

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.8 - Contribuír á consecución dun mundo máis seguro, xusto, solidario e sustentable, a través da análise dos principais conflitos do presente e o recoñecemento das institucións do Estado, e das asociacións civís que garanten a seguridade integral e a convivencia social, así como dos compromisos internacionais do noso país en favor da paz, a seguridade, a cooperación, a sustentabilidade, os valores democráticos e os Obxectivos de Desenvolvemento Sustentable.	Entende a importancia da civilización grega na creación da democracia como sistema político.		
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Coñecer os distintos sistemas políticos surtidos na antiga grecia, con especial incidencia na democracia.		
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situalas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Describe as principais características da Hélade		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Utilizar o vocabulario específico da unidade	TI	40
CA2.2 - Contrastar e argumentar sobre temas e acontecementos da Prehistoria e a Idade Antiga, localizando e analizando de forma crítica fontes primarias e secundarias como probas históricas.	Analiza e comenta de xeito guiado textos históricos		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Compara a democracia actual coa democracia ateniense		
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Realiza un mapa da extensión da Antiga Grecia nas súas distintas etapas		
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construindo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Identifica parte do legado grego na cultura occidental		
CA3.4 - Mostrar actitudes pacíficas e respectuosas e asumir as normas como marco necesario para a convivencia, demostrando capacidade crítica e identificando e respondendo de maneira asertiva ante as situacións de inxustiza e desigualdade.	Recoñece a importancia da democracia fronte a outras formas de goberno		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.6 - Argumentar e intervir sobre a igualdade real de homes e mulleres actuando en contra de calquera actitude e comportamento discriminatorio por razón de xénero.	Coñece o papel da muller en Grecia		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea. - A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade. - Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural. - Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora. - Igualdade de xénero. Manifestacións e condutas non sexistas.

UD	Título da UD	Duración
10	A civilización romana	10

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elaborar unha liña do tempo coas etapas de Roma	PE	60
CA2.5 - Representar adecuadamente información histórica a través de diversas formas de representación gráfica, cartográfica e visual.	Elabora un mapa da expansión de Roma		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.7 - Situar o nacemento e desenvolvemento de distintas civilizacións e situálas no espazo e no tempo, integrando os elementos históricos, culturais, institucionais e relixiosos que as conformaron, explicando a realidade multicultural xerada ao longo do tempo e identificando as súas achegas máis relevantes á cultura universal.	Describe as características básicas da civilización romana		
CA3.5 - Valorar a diversidade social e cultural, argumentando e intervindo en favor da inclusión, así como rexeitando e actuando en contra de calquera actitude ou comportamento discriminatorio baseado en estereotipos.	Recoñece e rexeita a situación da muller e a escravitude en Roma		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Utiliza o vocabulario da unidade con corrección	TI	40
CA1.4 - Adquirir e construír coñecemento relevante do mundo actual e da historia, a través de procesos indutivos, da investigación e do traballo por proxectos, retos ou problemas, mediante a elaboración de produtos que reflictan a comprensión dos fenómenos e problemas abordados.	Recoñece aspectos do legado romano na súa contorna		
CA2.3 - Argumentar de forma crítica sobre problemas de actualidade a través de coñecementos históricos, contrastando e valorando fontes diversas.	Analiza de forma guiada diferentes fontes históricas		
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construíndo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Comprende a influencia da Antiga Roma na formación da identidade europea		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información. - Condicionantes xeográficos e interpretacións históricas do xurdimento das civilizacións. As grandes rutas comerciais e as estratexias polo control dos recursos: talasocracias e imperios, conquista e colonización. - Violencia e conflitos armados. O crecemento dos exércitos e a evolución do armamento desde os hoplitas. Os civís durante as guerras. - As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión. - A organización política do ser humano e as formulacións estatais no mundo antigo: democracias, repúblicas, imperios e reinos. Evolución da teoría do poder. - As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea.

Contidos

- O papel da relixión na organización social, a lexitimización do poder e a formación de identidades: politeísmo, monoteísmo e o xurdimento das grandes relixións.
- A transformación humana do territorio e a distribución desigual dos recursos e do traballo. Evolución dos sistemas económicos, dos ciclos demográficos, dos modos de vida e dos modelos de organización social. A loita pola supervivencia e o status social na Prehistoria e na Antigüidade.
- Interpretación do territorio e da paisaxe. A cidade e o mundo rural ao longo da historia: polis, urbes, cidades, vilas e aldeas. A pegada humana e a protección do patrimonio ambiental, histórico, artístico e cultural.
- Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.
- Seguridade viaria e mobilidade segura, saudable e sustentable. O espazo público.

UD	Título da UD	Duración
11	A antigüidade na Península Ibérica	9

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Elabora unha liña do tempo sobre a antigüidade na península.	PE	60
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Coñece as diferentes achegas dos pobos mediterráneos á península		
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Coñece o vocabulario do tema	TI	40
CA2.6 - Identificar, interpretar e analizar os mecanismos que regularon a convivencia e a vida en común ao longo da historia, desde a orixe da sociedade ás distintas civilizacións que se foron sucedendo, sinalando os principais modelos de organización social, política, económica e relixiosa que se foron xestando.	Coñece as distintas formas de contacto cos pobos mediterraneos		
CA3.4 - Mostrar actitudes pacíficas e respectuosas e asumir as normas como marco necesario para a convivencia, demostrando capacidade crítica e identificando e respondendo de maneira asertiva ante as situacións de inxustiza e desigualdade.	Coñecer os pactos de hospitalidade romanos cos pobos peninsulares		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información.
- Complexidade social e nacemento da autoridade. Desigualdade social e disputa polo poder na Prehistoria e a Antigüidade. O caso galego desde a sociedade castrexa ao reino suevo.
- As persoas invisibilizadas da historia: mulleres, escravos e estranxeiros. Marxinación, segregación, control e submisión na historia da humanidade. Personaxes femininos na historia. A resistencia á opresión.
- España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas.
- Alteridade: respecto e aceptación «do outro». Comportamentos non discriminatorios e contrarios a calquera actitude diferenciadora e segregadora.

UD	Título da UD	Duración
12	O legado da Antigüidade	8

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Elaborar, expresar e presentar contidos propios en forma de esquemas, táboas informativas e outros tipos de formato mediante o desenvolvemento de estratexias de procura, selección e tratamento de información relativas a procesos e acontecementos relevantes do presente e do pasado.	Identifica as características básicas das obras de arte da antigüidade	PE	60
CA1.3 - Incorporar e utilizar adecuadamente termos, conceptos e acontecementos relacionados coa xeografía, a historia e outras disciplinas das ciencias sociais, a través de intervencións orais, textos escritos e outros produtos, mostrando formulacións orixinais e propostas creativas.	Usa o vocabulario histórico-artístico correctamente		
CA2.4 - Identificar e interpretar a conexión de España e Galicia cos grandes procesos históricos da época antiga, valorando o que supuxeron para a súa evolución e sinalando as achegas dos seus habitantes ao longo da historia.	Recoñece as achegas culturais dos pobos prerromanos		
CA2.8 - Relacionar as culturas e civilizacións que se desenvolveron ao longo da historia antiga, coas diversas identidades colectivas que se foron construíndo ata a actualidade, reflexionando sobre os múltiples significados que adoptan e as achegas de cada unha delas á cultura humana universal.	Analiza a relación entre arte e civilización	TI	40
CA3.7 - Valorar, protexer e conservar o patrimonio artístico, histórico e cultural como fundamento da identidade colectiva local, autonómica, nacional, europea e universal, considerándoo un ben para o gozo recreativo e cultural e un recurso para o desenvolvemento dos pobos.	Recoñece e respecta o patrimonio histórico, artístico e cultural que procede da antigüidade		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Tecnoloxías da información. Manexo e utilización de dispositivos, aplicacións informáticas e plataformas dixitais. Procura, tratamento da información e elaboración de coñecemento. Uso seguro das redes de comunicación. Lectura crítica de información.
- As raíces clásicas da cultura occidental. A construción das identidades culturais, da idea de Europa, e do eurocentrismo, a través do pensamento e da arte. A influencia das civilizacións xudía e islámica na cultura europea.
- España e Galicia no tempo e a súa conexión cos grandes procesos da historia da humanidade. O legado histórico e o acervo cultural na formación das identidades colectivas.
- Significado e función das expresións artísticas e culturais nas distintas civilizacións. Diversidade e riqueza cultural. Respecto e conservación do patrimonio material e inmaterial.
- Conservación e defensa do patrimonio histórico, artístico e cultural.

4.1. Concrecións metodolóxicas

O antigo enfoque positivista da educación tiña ao alumnado como mero suxeito pasivo. As teorías de Piaget, Vigotsky e Ausubel, dentro do marco da psicoloxía constructivista, danlle ó alumno un papel fundamental no proceso de ensino- aprendizaxe.

En consonancia con isto, a aprendizaxe que se persegue con esta programación non é a simple asimilación de conceptos e información suministrados polo profesor, nin os alumnos son considerados un folio en branco onde vertelos. O alumnado ten uns coñecementos previos, e no proceso de ensinanza-aprendizaxe dase unha dinámica na que se encaixan informacións novas nestas antigas estruturas de ideas. A detección destes coñecementos previos será clave para lograr unha aprendizaxe significativa, e dicir, unha aprendizaxe relacionada, comprensiva e con sentido.

Para que a aprendizaxe sexa permanente, e fundamental a participación activa do alumnado no proceso, e que estes perciban os contidos e actividades como útiles.

A aprendizaxe por competencias segue este camiño. Require de metodoloxías variadas e activas que faciliten a participación e implicación do alumnado e a adquisición e uso de coñecementos en situacións reais. Perséguese a maduración intelectual e persoal do alumnado, máis aló da acumulación de información.

A metodoloxía didáctica nesta etapa será nomeadamente activa e participativa, fomentando tanto o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, partindo cando cumpra de aprendizaxes máis simples, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. Xeografía e Historia permite desenvolver metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo e a aprendizaxe por proxectos estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e da comunicación e cun enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas. É moi importante ter presente o papel do/da docente como orientador/a, promotor/a e facilitador/a do desenvolvemento competencial do alumnado, e non esquecer a adecuada coordinación entre docentes.

Procurarase combinar o traballo expositivo do profesorado coa participación activa do alumnado.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Libro de texto de Xeografía e Historia
Aua virtual do centro

Caderno do alumno
Xornais e outros textos
Recursos dixitais e material audiovisual

Será o libro de texto de referencia e apoio, por considerar que a estas idades todavía e preciso coma guía. Neste aglutínanse as unidades que se van a desenvolver, ademáis de contar con numerosos resumos, esquemas, imaxes ilustrativas e material audiovisual.

Cóntase con materiais impresos e dixitais preparados polo profesor, tales como caderniños das unidades, esquemas, apuntes, mapas conceptuais, resumos, pequenos textos que se presentarán de maneira dixital (aula virtual) e con copias en papel.

O alumno deberá dispor de caderno (exclusivo para a materia) ou similar e material de escritura e outro material funxible. A calculadora será necesaria en algunha unidade, aínda que substituíble polo ordenador persoal.

O material extra que fose necesario para momentos puntuais será entregado polo profesor.

Farase especial fincapé no uso das TICS, co uso de recursos dixitais online (blogs, páxinas web), así como aplicacións web (Ventusky, Google Forms, Google Maps, Stellarium, Slides, Kahoot, Seterra, Piktochart, Educaplay...) e programas de edición e xeración de contidos coma SimpleMind ou Libreoffice.

Os xornais tamén serán usados coma fontes a través das cales traballar certos contidos de actualidade.

Farase uso frecuente de materiais audiovisuais, por considerarse estes motivadores para o alumnado, xa que parten dos seus intereses. Serán extractos de películas, discursos, vídeos educativos, vídeos creados expresamente. Contamos cun cunha canle de youtube para esto último.

Empregarase a Aula Virtual como ferramenta de apoio e complemento ó ensino presencial. A través desta compartírase material diverso, como apuntamentos e actividades. Será unha ferramenta máis que pode ser de utilidade ademáis para calquer imprevisto, coma o peche da aula por motivo da coveide ou a imposibilidade de asistencia por parte do alumnado por tempo prolongado.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Enténdese por tal unha proba que nos permita valorar o grao de coñecementos e habilidades do alumnado, co fin de detectar carencias ou necesidades e poder establecer un punto de partida axeitado.

Esta avaliación servirános tamén como medio para que o alumnado se de conta das súas propias fortalezas ou carencias de cara ao curso.

Se pretendemos partir dos coñecementos previos do alumnado para realizar unha aprendizaxe significativa, a avaliación inicial revélase como unha ferramenta imprescindible.

Establécese con esta intención unha proba escrita ao inicio do curso que non influirá na cualificación do alumnado.

Sendo esta unha ferramenta xeral, deberemos concretala máis ó inicio de cada unidade didáctica. Neste momento non se fará unha proba escrita, senón que exploraremos o coñecemento do alumnado a partir de actividades coma as programadas no apartado de metodoloxía como actividades iniciais.

A partires do resultado da avaliación inicial e probable que nos teñamos que plantexar a modificación ou adecuación dalgúns elementos da programación (contidos, unidades, atención a diversidade...) ou medidas de reforzo.

As conclusións obtidas trala corrección das probas serán reflectidas e recollidas nas reunións de departamento pertinentes así como, no caso de habela, na respectiva sesión de avaliación inicial plantexadas pola xefatura de estudos.

Unha vez realizadas as probas, consultado o departamento de orientación e examinados os correspondentes informes de avaliación individualizados adoptaranse, de ser necesarias, as medidas de atención á diversidade correspondentes e elaboraranse os plans de reforzo e recuperación.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	UD 10
Peso UD/ Tipo Ins.	5	10	5	10	5	10	10	10	10	10
Proba escrita	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
Táboa de indicadores	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40

Unidade didáctica	UD 11	UD 12	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	5	100
Proba escrita	60	60	60
Táboa de indicadores	40	40	40

Criterios de cualificación:

Segundo a ORDE do 25 de xaneiro de 2022 pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia, durante o curso haberá tres avaliacións parciais e unha final na ESO. Seguindo a ORDE do 27 de decembro de 2022 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2022/23, a terceira avaliación coincidirá temporalmente coa avaliación final ordinaria.

Unha vez rematada a terceira avaliación, calcularase a cualificación final provisoria como nota media numérica (do 1 ao 10) das cualificacións obtidas nas tres avaliacións parciais.

Os procedementos e instrumentos que se empregarán para levar a cabo a avaliación son os seguintes:

a) Valoración do progreso individual a través do traballo .

a.1.- Traballo diario do alumnado: (20% da nota total da avaliación).

- Seguimento das instrucións dadas polo docente.
  - Aproveitamento diario da clase.
  - Realización de deberes.
  - Realización e presentación de calquera traballo ou actividade en tempo e forma.
  - Autonomía e iniciativa á hora de realizar unha actividade e resolver dúbidas.
- Este apartado será avaliado a través do caderno, escalas de observación e rúbricas.

a.2.- Traballo ou proxecto trimestral: (20% da nota total da avaliación).

- Traballo completo e coa información pertinente
- Traballo diario organizado e en tempo
- Esfuerzo por acadar o dominio do tema
- Elaboración dun traballo adecuado ao nivel educativo.
- Traballo en equipo
- Corrección no vocabulario e a presentación
- Autonomía e orixinalidade.

Será avaliado mediante rúbricas específicas.

b) Valoración do progreso individual a través de probas escritas (60% da nota total da avaliación).

Ao longo de cada trimestre realizaranse, como mínimo, dúas probas que recollerá preguntas nas que o alumnado terá que demostrar que sabe e que sabe facer. Estas probas sumarán á nota trimestral un 60% e as preguntas e exercicios que aparezan neses exames levarán ao seu carón a puntuación correspondente.

De seguido expóñense os procedementos e instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación.

PROCEDEMENTO: Probas específicas

INTRUMENTO: Probas escritas: Faranse como mínimo dous exames por avaliación.

CRITERIO DE CUALIFICACIÓN: Ata 6 puntos

PROCEDEMENTOS: Análise da produción do alumnado e observación sistemática

INTRUMENTOS: Rúbricas* de traballos escritos e exposicións.

CRITERIO DE CUALIFICACIÓN: Ata 2 puntos

INTRUMENTOS: - Rúbrica* de caderno.

CRITERIO DE CUALIFICACIÓN: Ata 2 puntos.

Total: 10 puntos

*Rúbricas das probas orais, traballos e caderno. Diseñadas especificamente para cada aspecto a avaliar. O seu emprego facilita obxectivar as diferentes dimensións avaliadas e a súa progresión, así como servir de ferramentas de autoavaliación e coavaliación para o propio alumnado.

Unha vez recompilados os resultados, farase unha media ponderada. Esta operación dará unha nota numérica que redondearemos cara arriba se as décimas son iguais ou superiores a 5.

OUTRAS CUESTIÓNS REFERENTES Á AVALIACIÓN

Faltas ós exames

- As faltas aos exames deberán de ser debidamente xustificadas para a súa repetición.

Procedemento a realizar en caso de copiar no exame.

- Aquelas persoas que sexan collidas copiando no exame serán cualificadas cunha nota dun 0 no mesmo.

Avaliación: adaptacións

- En casos de alumnos con necesidades educativas especiais, a avaliación farase tendo en conta ditas necesidades educativas, adaptando, se fose preciso, o tempo e os medios para a súa realización.

Traballo de aula

- No referente ó traballo de aula, aquelas actividades, traballos e proxectos que sexan programadas para a súa entrega, deberán ser entregadas en tempo e forma. A non presentación dalgunhas das actividades, proxectos e traballos, implicará súa cualificación cunha nota dun 0.

Criterios de recuperación:

No caso de que un alumno ou alumna non supere a avaliación nalgún trimestre terá que presentarse a unha proba de recuperación nas dúas primeiras semanas do seguinte trimestre, a excepción do terceiro trimestre que terá lugar antes da avaliación final ordinaria. A cualificación obtida mediante estes procedementos substituirá ao suspenso a efectos de cálculo da media aritmética final, sempre e cando non sexa inferior á nota anterior.

A proba incluírá contidos teóricos e prácticos nas que os alumnos deben acadar un mínimo dun 5 sobre 10.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

O alumnado terá a oportunidade de recuperar as materias pendentes de 1º e 2º da ESO mediante a realización dun dossier de actividades (50%) e a realización dunha proba escrita (50%).

As datas a para a entrega das actividades e a realización da proba serán as que indique dirección.

Para poder aprobar os alumnos deben acadar un 5 da nota de cada parte do traballo a realizar (dossier e proba escrita).

Os contidos que recuperarán serán os correspondentes ao curso do que teñan a materia pendente e que se pode consultar nesta programación no apartado correspondente. A tal fin, dende o Departamento facilitaráselle o libro de texto correspondente ou mesmo material adicional que soliciten. Para unha maior atención deste alumnado, o profesor do curso actual, será o encargado de entregar o dossier, atender as dúbidas, explicando e resolvendo todas as cuestións necesarias, e se fora necesario, o xefe de Departamento apoiará ao profesor do curso e coordinará todas as actividades.

O Departamento fixará a data de entrega do dossier e a realización da proba escrita realizarase nas datas fixadas pola Dirección do centro. Se o alumno non superase a materia pendente nas datas sinaladas anteriormente poderase presentar á convocatoria a data 1 de xuño, que consistirá na realización dunha proba escrita que suporá o 100% da nota.

Un plan de reforzo das materias pendentes da ESO será elaborado polo profesorado que imparta a materia, baixo as directrices do Departamento Didáctico e co coñecemento do profesorado tutor.

O plan de reforzo incluirá.

- a) Identificación da alumna ou do alumno
- b) Información relevante sobre a materia ou as materias sen superar.
- c) Currículo a desenvolver, con especificación dos criterios de avaliación.
- d) Estratexias metodolóxicas que se utilizarán no seu desenvolvemento.
- e) Recursos necesarios para o seu desenvolvemento.
- f) Tarefas a realizar, coa debida temporalización.
- g) Seguimento e avaliación.
- h) Acreditación da información á familia (Ao comezo do curso, o profesorado implicado entregará ás familias do alumnado con materias pendentes un resumo do plan de reforzo. As familias deberán entregar firmado un resguardo para garantir que recibiron dita información).

O Departamento Didáctico velará pola realización do plan por parte da alumna ou o alumno.

En cada sesión de avaliación farase o seguimento do plan de reforzo, publicando unha cualificación en Xade e informando ao profesorado tutor da evolución de cada alumno, e, de ser necesario, faranse os axustes que procedan.

6. Medidas de atención á diversidade

Segundo o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, concíbese a atención educativa á diversidade como o conxunto de medidas e accións deseñadas coa finalidade de adecuar a resposta educativa ás diferentes características, potencialidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións e intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado, sinalando posteriormente que estas medidas deben concretarse en propostas curriculares e organizativas que teñan en conta a pluralidade de todas e cada unha das alumnas e alumnos.

É importante sinalar que o alumnado pode atoparse en distintos niveles de desenvolvemento cognitivo, sobre todo nestas idades.

Dado que a diversidade é unha condición inherente ao ser humano, dende a materia debemos dar resposta á mesma e entendela como unha forma de enriquecemento e unha oportunidade de aprendizaxe.

A resposta educativa para atender a diversidade do alumnado componse de medidas ordinarias e específicas, que se desenvolven na orde do 8 de setembro de 2021 pola que se desenvolve o Decreto 229/2011.

6.1 MEDIDAS ORDINARIAS

Na orde do 8 de setembro, de conformidade co Decreto 229/2011, considéranse medidas ordinarias de atención á diversidade (todas as que faciliten a adecuación do currículo prescritivo, sen alteración significativa dos seus obxectivos, dos contidos nin dos criterios de avaliación, ao contexto sociocultural dos centros docentes e ás características do alumnado).

Tendo en conta isto, tomaremos as seguintes medidas:

- Uso de metodoloxías variadas que se adecúen ós diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Gradación de dificultade de exercicios.
- Atención individualizada na medida do posible.
- Deseño de actividades de afondamento e de reforzo
- Actividades en grupos de traballo heteroxéneos.
- Uso de diferentes materiais e recursos para adaptarse ós diferentes estilos de aprendizaxe (kinestésico, auditivo, visual).

Intentarase facer un esforzo para atender a cada alumno ou alumna da forma máis personalizada posible, tendo en conta o seu nivel de coñecementos e capacidade que posúe, as súas motivacións e ritmo de aprendizaxe, etc.

Deste xeito, empregaranse as medidas tanto de reforzo como de ampliación que o profesor considere oportunas, a través do propio libro de texto e do caderno de competencias básicas, facendo fincapé naquelas cuestións que permitan facilitar que tódolos alumnos e alumnas poidan alcanzar o máximo desenvolvemento das competencias básicas e os obxectivos da etapa.

Se fose preciso efectuaranse ADAPTACIÓNS CURRICULARES. Para iso se estudará cada caso particular coa axuda do DEPARTAMENTO DE ORIENTACIÓN.

6.2 ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO

O artigo 3 da ORDE do 8 de setembro de 2021 establece que de conformidade co artigo 3 do Decreto 229/2011, do 7 de decembro, enténdese por atención á diversidade o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características e necesidades, ritmos e preferencias de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais de todo o alumnado.

Segundo o artigo 6 da ORDE do 8 de setembro de 2021, de conformidade co artigo 71.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación, enténdese por alumnado con necesidade específica de apoio educativo (NEAE) (as alumnas e os alumnos que requiren unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentaren necesidades educativas especiais, por atraso madurativo, por trastornos do desenvolvemento da linguaxe e da comunicación, por trastornos de atención ou de aprendizaxe, por descoñecemento grave da lingua de aprendizaxe, por se atoparen en situación de vulnerabilidade socioeducativa, polas súas altas capacidades intelectuais, por se teren incorporado tarde ao sistema educativo ou por condicións persoais ou de historia escolar).

As medidas a establecer tomaranse sempre en coordinación co Departamento de Orientación, seguindo o Plan de Acción Titorial, os protocolos de Diversidade e Orientación da Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional e o Plan Xeral De Atención á Diversidade do centro. Seguirase rigurosamente o Protocolo de protección de datos.

En caso de observar ao longo do curso algún alumno ou alumna que puidese necesitar algunha medida específica de apoio educativo, trasladarase ao Departamento de Orientación, e na súa colaboración decidiranse as actuacións axeitadas.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - Educación emocional e en valores						X		
ET.2 - Prevención y resolución pacífica de conflictos							X	X
ET.3 - Comprensión de lectura	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Expresión oral e escritura	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Igualdade de xénero							X	X
ET.6 - Estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente	X		X	X	X	X		
ET.7 - Comunicación audiovisual								
ET.8 - Respeto mutuo e colaboracións entre iguais	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.11 - Fomento do espírito científico	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.12 - Concienciación e formación sobre o cambio climático				X	X	X		
ET.13 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable,				X	X	X		
ET.14 - Creatividade	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.1 - Educación emocional e en valores	X	X		
ET.2 - Prevención y resolución pacífica de conflictos	X	X	X	
ET.3 - Comprensión de lectura	X	X	X	X
ET.4 - Expresión oral e escritura	X	X	X	X
ET.5 - Igualdade de xénero	X	X	X	
ET.6 - Estudo do desenvolvemento sostible e o medio ambiente				

	UD 9	UD 10	UD 11	UD 12
ET.7 - Comunicación audiovisual				X
ET.8 - Respeto mutuo e colaboracións entre iguais	X	X	X	X
ET.9 - Competencia dixital	X	X	X	X
ET.10 - Emprendemento social e empresarial	X	X	X	X
ET.11 - Fomento do espírito científico	X	X	X	X
ET.12 - Concienciación e formación sobre o cambio climático				
ET.13 - Educación para a sustentabilidade e o consumo responsable,				
ET.14 - Creatividade	X	X	X	X

Observacións:

A presenza e transmisión dos valores colectivos propios dunha sociedade democrática, así como as destrezas necesarias para participar con éxito nela, son vitais e deben tratarse dende tódalas materias do ámbito educativo. A inclusión dos elementos transversais pretende polo tanto unha formación completa do alumnado como cidadáns competentes. Se como indicamos anteriormente, o que perseguimos con esta programación é unha formación competencial, non podemos esquecernos deles, con maior motivo tendo en conta que varios destes elementos transversais atópanse estreitamente ligados ás competencias.

A materia de Xeografía e Historia ten unha grande relevancia neste senso, xa que os seus contidos préstanse especialmente ao trato de aspectos sociais e cívicos. Así, cando falemos de democracia e os seus valores, de organización social, da historia da muller ou da importancia de conservación do paisaxe natural, teremos unha inmejorable oportunidade para tratar estes temas.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición
Proxección de cine	Proxección de películas e documentais relacionados coa unidade a tratar.
Saídas escolares	complementarias
Coloquios	complementarias
Exposicións e outros actos	complementarias

Observacións:

- a) Saídas escolares. A súa realización está suxeita ás propostas do centro e do Departamento. En calquera caso, serán formuladas á Vicedirección co fin de ser aprobadas no Consello Escolar con antelación suficiente.
- b) Tamén se prevé a realización de diversas actividades como coloquios, exposicións ou actos, en relación á nosa participación nos distintos plans e proxectos do centro. Estaremos en contacto con museos, fundacións e gabinetes didácticos para consultar a oferta que poida favorecer ou completar calquera aspecto da educación histórica.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
1. Desenvólvense actividades diversas
2. Empréganse metodoloxías que favorecen o desenvolvemento dunha actitude positiva no alumnado.
3. Motívase ao alumnado comunicándolle os obxectivos que se quere que acaden e a finalidade que teñen as diferentes actividades, relacionando os contidos con situacións reais, informándoos da utilidade e creando expectativas.
4. Propóñense varias actividades que fomentan a aprendizaxe autónoma (investigacións, traballos, busca de información...).
5. As actividades que se propoñen están relacionadas con situacións que o alumnado se pode atopar na vida real.
6. Cando se comeza unha nova unidade didáctica, o alumnado coñece os obxectivos e competencias que se queren desenvolver, o que se lles vai pedir e a forma na que se lles vai avaliar.
7. Proponse unha metodoloxía variada.
8. Empréganse materiais e recursos variados para a aprendizaxe da nosa materia.
9. Organízase a clase en diferentes agrupamentos para realizar as diferentes actividades.
10. Empregáronse coherentemente as TIC en diferentes actividades.
11. En función das características do alumnado, consideráronse tarefas, actividades e logros diferentes.
12. Tanto no traballo na aula como nas probas escritas, existen preguntas adaptadas á diversidade existente no grupo.
14. Antes de comezar cada unidade didáctica, infórmase ao alumnado dos criterios e instrumentos de avaliación que se van empregar.
15. Empréganse diferentes formas de avaliación.

Descrición:

Realizarase unha autoavaliación da práctica docente ó finalizar cada trimestre mediante un cuestionario de autoavaliación con indicadores de logro, co obxectivo de mellorar a práctica docente tratando de indentificar e correxir as deficiencias que se observen.

Asimesmo, pasarase un cuestionario de avaliación da práctica docente ó alumnado ó rematar cada trimestre para que as deficiencias sexan máis fácilmente identificadas. As cuestións serán as seguintes, coas opcións de SÍ/NON.

1. Parécenche interesantes os temas de clase.
2. Gustanche as actividades.
3. Os materiais proporcionados polo profesor son útiles.

3. As clases son activas.
4. Entendes as explicacións.
5. O ritmo das explicacións pareceche axeitado.
6. O profesor resólveche as dúbidas.
7. As actividades axudanche a comprender mellor os contidos.
8. As probas escritas correspóndese co traballo na aula.
9. Combínase traballo individual e en equipa
10. Estou satisfeito ca materia

O que máis che gusta das clases é:

Escrebe o que cambiarías das clases:

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Efectuarase unha avaliación da programación didáctica mediante unha rúbrica ó finalizar cada trimestre, con fin de determinar se a programación cumpriu a súa función e poder corrixir as deficiencias que poda conter. Outra avaliación terá lugar ó finalizar o curso, xa que neste momento será cando teñamos unha perspectiva máis completa da programación e os resultados. A rúbrica a utilizar para a revisión e avaliación da programación coprende os seguintes elementos:

Sendo 1 (en absoluto) e 5 (totalmente)

Adecuación do deseño das unidades didácticas aos elementos do currículo.

Adecuación da secuenciación e a temporalización das UD

O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e á temporalización previstas.

Adecuación da secuenciación para cada unha das unidades didácticas.

Adecuación dos instrumentos de avaliación.

Adecuación das actividades programadas para desenvolver os elementos transversais.

Adecuación das actividades programadas para desenvolver as competencias clave establecidas.

Adecuación dos materiais didácticos utilizados.

Adecuación do plan de avaliación deñado.

Adecuación da proba de avaliación inicial.

Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua.

Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación de cada avaliación.

Adecuación dos criterios para a avaliación final.

Adecuación das probas escritas.

Adecuación das medidas de atención á diversidade.

Adecuación das medidas específicas de atención al alumnado con NEAE.

Contribución de forma idónea ao proxecto lector do centro.

Contribución ó desenvolvemento das TIC.

En función da puntuación obtida en cada un dos apartados, a programación será modificada para tratar de lograr o maior desempeño posible en cada un deles.

9. Outros apartados